رویداد

۱۰۰ هزار گوشی در خطر قطع آنتن

یک کارشناس ارشد بازار موبایل از فعال‌سازی غیرقانونی بین ۷۰ تا ۱۰۰ هزار دستگاه تلفن همراه از طریق حفره‌های سامانه‌ای و شناسه‌های متفرقه خبر داد و با هشدار نسبت به احتمال مسدودسازی این گوشی‌ها، راهکارهای فوری استعلام اصالت و تطبیق IMEI در سامانه همتا برای جلوگیری از متضرر شدن خریداران را تشریح کرد. به گزارش ایسنا، بازار تلفن همراه در روزهای اخیر با ابعاد تازه‌ای از یک پرونده تخلف سامانه‌ای روبرو شده است؛ موضوعی که نشان می‌دهد شناسه‌های اختصاص یافته IMEI به برخی گوشی‌های مدل شیائومی عرضه‌شده در بازار، در اصل متعلق به دستگاه پایانه‌های فروشگاهی یا همان دستگاه پوز بوده و از مسیرهایی خارج از شبکه رسمی واردات و خدمات پس از فروش فعال شده‌اند. هر چند تشکل‌های صنفی با هشدار نسبت به تبعات این تخلف، بر لزوم تفکیک واردکنندگان شناسنامه‌دار از متخلفان و بستن منافذ سامانه‌ای تاکید دارند، اما برآوردها حاکی از فعال‌سازی غیرقانونی ده‌ها هزار دستگاه و بروز خطر قطع ارتباط شبکه برای خریداران نهایی است؛ گفته می‌شود حدود ۷۰ هزار دستگاه به این روش فعال شده و تا امروز حدود ۱۰ هزار دستگاه نیز غیر فعال شده است؛ موضوعی که زنگ خطری جدی برای امنیت بازار و حقوق مصرف‌کنندگان به شمار می‌رود. در این راستا، رضا عالیان - کارشناس صنعت موبایل و سخنگوی سابق انجمن تلفن همراه ایران - در گفت‌وگو با ایسنا، با تاکید بر لزوم ریشه‌یابی جرایم و تخلفات پرتکرار دو سال اخیر در بازار موبایل اظهار کرد: پیش از بررسی جزییات این دست اتفاقات، باید به شکل مبنایی دید که چرا چنین تخلفاتی مدام تکرار می‌شوند؛ ریشه این موضوع به حدود هشت تا ۹ سال پیش و زمان آغاز اجرای طرح رجیستری بازمی‌گردد. وی افزود: در آن مقطع زمانی، مسوولان وقت برای جلوگیری از ایجاد اختلال در تامین کالای کشور اعلام کردند هر کسی تمایل دارد، می‌تواند واردات موبایل انجام دهد و محدودیت خاصی اعمال نشد و با توجه به اینکه دریافت کارت بازرگانی برای عموم مقدور بود، در شاخص‌ها و پارامترهایی چون خدمات پس از فروش و سایر استانداردها نیز سخت‌گیری لازم صورت نگرفت. در ابتدا تعداد شرکت‌های واردکننده محدود بود و از ۷ یا ۸ شرکت به ۲۰ و سپس به حدود ۵۰ شرکت رسید و از نظر منطق اقتصادی و حتی بروکراسی، فرآیند تامین کالا باید با همان ۴۰ تا ۵۰ شرکت ساماندهی می‌شد و نیاز کشور در آن دوره توسط همین تعداد پاسخ داده می‌شد؛ اما مشکل اصلی زمانی آغاز شد که تمام لایه‌های توزیع تصمیم گرفتند به حوزه واردات ورود کنند.

سود ۱۸ درصدی و جهش واردکنندگان به ۱۳۰۰ شرکت

این کارشناس بازار موبایل در تشریح انگیزه بازیگران بازار برای تبدیل شدن به واردکننده گفت: سقف قانونی سود در لایه‌های مختلف مشخص است؛ سود واردات تجاری ۱۵ درصد، سود عمده‌فروشی سه درصد و سود خرده‌فروشی نیز هفت درصد تعیین شده است. عالیان ادامه داد: یک فعال صنفی که در قالب عمده‌فروش فعالیت می‌کرد و سهم قانونی سه درصدی داشت، متوجه شد اگر شخصا واردات انجام دهد، می‌تواند سود ۱۵ درصدی واردات را به همراه سه درصد عمده‌فروشی دریافت کند و در مجموع ۱۸ درصد سود ببرد و حتی اگر زنجیره خرده‌فروشی هم در اختیار داشته باشد، کل سود زنجیره را تصاحب کند. همین منطق باعث شد تعداد واردکنندگان به بیش از ۱۳۰۰ شرکت در سراسر کشور برسد. اما مساله اینجاست که وقتی در یک حوزه تصمیم‌سازی و سیاست‌گذاری نادرستی انجام می‌گیرد، کل زنجیره تامین کالا آسیب می‌بیند که باید همان ابتدا جلوی آن گرفته می‌شد. معمولا فعال صنفی یا عمده‌فروشی که در بازار مرکزی تهران فعال بوده و سپس واردکننده شدند، اگر در مقطعی نتواند واردات انجام دهد و سود کل زنجیره را محقق کند، نهایتا به مغازه خود در مرکز باز گشته و دادوستد عمده و خرد خود را ادامه می‌دهند. سخنگوی سابق انجمن تلفن همراه افزود: اما فردی که در یک شهر حاشیه‌ای در غرب، مرکز یا شمال کشور واردات انجام داده طبیعتا نمی‌تواند به کسب‌و‌کار محدود قبلی خود باز گردد. از همین رو، این دسته از افراد برای حفظ آن سود به سراغ مسیرها و شگردهای دیگر می‌روند که نمونه بارز آن اتفاقی بود که پیش‌تر در قبال آیفون هارخ داد که با کم‌اظهاری و ثبت رجیستری با تعرفه گوشی‌های ارزان‌قیمت‌تر همراه شد. پس از آن نیز موضوعاتی چون کارت‌های اجاره‌ای و شگردهای خاص در صادرات خود برای حفظ سهمیه واردات و سپس گرفتاری در رفع تعهدات ارزی پیش آمد که بخش عمده‌ای از آنها بستر تخلف بود.

حفره‌های سامانه‌ای و کشف تخلف توسط فعالان بازار

عالیان توضیح داد: با اینکه همه سازوکارها سامانه‌ای شده‌اند، اما این سامانه‌ها یا به‌طور طبیعی نقاط ضعف و حفره‌هایی دارند یا متخلفان برای دسترسی به سود، راه‌های فرار و دور زدن آن را سریع‌تر از سایرین ایجاد می‌کنند. چنانچه سامانه‌ها دارای رخنه باشند و رصد و مانیتورینگ دقیق و مستمر انجام نشود، متخلفان دست‌کم برای مدتی از این فرصت‌ها بهره‌برداری می‌کنند. وی خاطرنشان کرد: کشف این تخلفات ابتدا توسط اهالی و فعالان بازار موبایل انجام شد. آنها از طریق مدل توزیع یا شیوه قیمت‌گذاری کالا متوجه وجود یک نقص در وضعیت قیمت‌گذاری موبایل شدند؛ به عنوان نمونه، یک واردکننده رسمی محاسبه می‌کند که واردات قانونی یک کالا با احتساب تعرفه، گارانتی و هزینه‌های جانبی مثلا ۱۴۰ میلیون تومان تمام می‌شود، اما به ناگاه مشاهده می‌کند شرکتی در شهرستان همان کالا را به قیمت مثلا ۱۰۰ الی ۱۰۵ میلیون تومان به فروش می‌رساند که فعالان بازار برای بررسی، نمونه‌های این کالاها را خریداری و تست کرده و متوجه تخلف در ثبت و شناسه آن شدند و نکته جالب اینجاست که متولیان سامانه‌ها خود متوجه این موضوع نشده بودند.

خطر ابطال رجیستری ۷۰ تا ۱۰۰ هزار تلفن همراه

عالیان با اشاره به دامنه تخلف اخیر و فعال‌سازی غیرقانونی تلفن‌های همراه گفت: در پرونده اخیر برآوردها حاکی از آن است که بین ۷۰ تا ۸۰ هزار دستگاه و طبق برخی آمارها تا ۱۰۰ هزار دستگاه از این قبیل گوشی‌ها (شامل چند مدل شیائومی و آیفون) از شگردهای غیرمتعارف و مسیرهای غیرقانونی در شبکه فعال شده‌اند و حتی اخیرا اعلام شد که آنتن و شبکه حدود ۱۰ هزار دستگاه از آنها مسدود شده است.

رییس سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی تشریح کرد

شرط وزارت ارتباطات برای افزایش تعرفه اینترنت

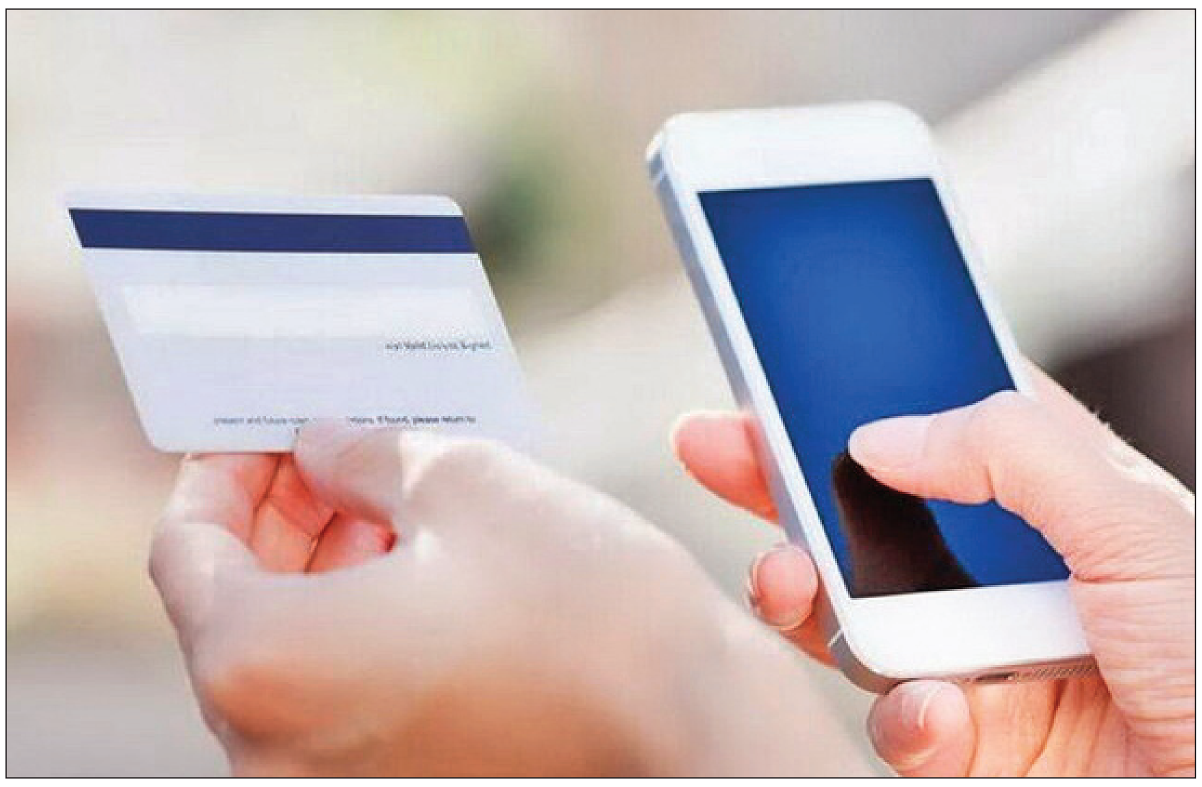

قائم‌مقام وزیر ارتباطات و رییس سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی، کنترل کیفیت شبکه را شرط هرگونه افزایش تعرفه اینترنت دانست و با تأکید بر ضرورت توجه همزمان به هزینه‌های اپراتورها و توان مالی مردم، از برخورد شدید با اپراتورها در صورت اثبات تخلف در حجم بسته‌های اینترنتی خبر داد. حمید فتاحی همچنین از رشد ۴۰ درصدی پوشش فیبر نوری، توسعه زیرساخت‌های نسل پنجم ارتباطات و نهایی شدن ضوابط صدور پروانه برای اپراتورهای هوش مصنوعی و خدمات امنیت سایبری خبر داد.

بحث افزایش تعرفه اینترنت در روزهای اخیر بار دیگر به یکی از موضوعات بحث‌برانگیز حوزه ارتباطات تبدیل شده است؛ اپراتورها با استناد به افزایش هزینه‌های توسعه و نگهداری شبکه و رشد قیمت تجهیزات، بر ضرورت اصلاح تعرفه‌ها تأکید دارند، در حالی که افزایش هزینه دسترسی به اینترنت در شرایط اقتصادی فعلی، نگرانی‌هایی را درباره توان پرداخت کاربران و تأثیر آن بر سبد هزینه خانوارها ایجاد کرده است. در چنین شرایطی، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات با تأکید بر ضرورت توجه همزمان به هزینه‌های اپراتورها و توان مالی مردم، اعلام کرده است که هرگونه افزایش تعرفه باید با کنترل و پایش شاخص‌های کیفیت شبکه همراه باشد؛ رویکردی که بار دیگر مساله نسبت میان قیمت خدمات ارتباطی، کیفیت اینترنت و تعهدات اپراتورها در قبال مشترکان را به مرکز توجه آورده است. در این راستا حمید فتاحی - رییس سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی در نشست خبری توجه به معیشت و سبد مصرف مردم را اولویت وزارت ارتباطات دانست و گفت: امروز درباره اینترنت کسی نمی‌تواند بگوید به اینترنت نیاز ندارم، حتی برای آموزش هم به اینترنت نیاز است. نقش سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی این است که با توجه به هر دو موضوع این مساله را پیش ببرد و اگر مجوز افزایش تعرفه‌ای داده شود، باید شاخص علمی کنترل و پایش کیفیت را هم بگذاریم.

افزایش تعرفه در دوراهی هزینه اپراتورها و توان مالی مردم

وی تصریح کرد: سال گذشته افزایش ۳۸ درصدی در حوزه اینترنت اتفاق افتاد. امروز کوچک‌ترین مورد آنکه مثلا کابل فیبر نوری است، ۱۰ برابر شده است، بنابراین کار یک مقدار پیچیده است؛ با این حال ما با اپراتورها شرط کردیم که به صورت پله‌ای و با تعهدات مشخص این مساله را پیاده‌سازی کنند. البته اپراتورهای ارتباطی کماکان بر سر موضع خود هستند و با عدد و رقم‌هایی که در دست خودشان است، بر روی موضع خودشان مصراند ولی ما توجه به سبد مصرف و هزینه مردم را هم مدنظر داریم.

برخورد شدید با اپراتورها درصورت اثبات حجم‌خوری

قائم مقام وزیر ارتباطات درباره موضوع تمام شدن سریع بسته‌های اینترنت و گلایه کاربران از حجم‌خوری گفت: فارغ از گلایه مردم، خودمان سامانه‌های فنی برای پایش و رصد در اختیار داریم و کیفیت و حجم اینترنت را بررسی و پایش می‌کنیم ولی تا امروز با هیچ مصداقی از حجم‌خوری و اینکه حق مردم و کاربران تضییع شود و اپراتور وارد فضایی شود که حجم بسته را کاهش بدهد، مواجه نبودیم و تایید نشده است. هر سه اپراتور در قالب نشست خبری گزارش فنی دادند که چنین مساله‌ای نبوده است ولی ما به گزارش‌ها بسنده نمی‌کنیم و سامانه‌های بررسی خودمان را داریم و به مدیران فنی امور مشترکان اعلام کردیم اگر یکی از این مصادیق اثبات شود، برخورد شدید خواهیم کرد.

برخورد ما با اپراتورهای متخلف دیدنی خواهد بود

فتاحی ادامه داد: این شرکت‌ها خصوصی هستند و به صورت درآمد هزینه اداره می‌شوند ولی باید با توجه به شرایط اقتصادی مردم و سبد مصرف، مشکلات آنها را هم برطرف کنیم ولی آنها چنین نیتی ندارند و اگر اثبات شود، برخورد ما با اپراتورها دیدنی خواهد بود. کماکان آماده پذیرش گزارش‌ها از سوی مردم در سامانه ۱۹۵ هستیم ولی در بخش آگاهی بخشی ارتباطی خود، بسته‌هایی را برای آگاهی بخشی و اطلاع‌رسانی کاربران آماده کردیم که از حقوق خود آگاه شوند. فتاحی با اشاره به بازطراحی سامانه‌های سازمان تنظیم مقررات گفت: ۱۲ سامانه توسط همکاران در سازمان تنظیم مقررات به‌صورت ریشه‌ای بازطراحی و اجرا شده است. وی همچنین به راه‌اندازی رگولاتک به عنوان برند پاسخگویی سازمان در فضای مجازی اشاره کرد و گفت: رگولاتک با هدف رسیدگی به گلایه‌های کاربران طراحی شده و از این طریق به مشکلات کاربران پاسخ داده می‌شود. استفاده از ظرفیت هوش مصنوعی نیز در دستور کار قرار دارد.

عدم سرمایه‌گذاری به‌موقع در زیرساخت‌های ارتباطی

فتاحی با تأکید بر نقش سرمایه‌گذاری در توسعه زیرساخت‌های ارتباطی اظهار کرد: موضوع عدم سرمایه‌گذاری به‌موقع در توسعه زیرساخت‌های ارتباطی کشور، محور اصلی چالش‌های کیفیت ارتباطات است. وی با اشاره به ضرورت توسعه زیرساخت‌ها متناسب با افزایش مصرف گفت: در حوزه ارتباطات، اگر زیرساخت‌ها متناسب با افزایش مصرف و گسترش کاربردها توسعه پیدا نکنند، کشور با ناترازی مواجه خواهد شد. رییس سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی با اشاره به تجربه توسعه شبکه نسل چهارم ارتباطات در کشور افزود: در مقطعی، اپراتورها طی یک سال بیش از ۲.۵ میلیارد دلار برای توسعه شبکه نسل چهارم سرمایه‌گذاری کردند. این سرمایه‌گذاری علاوه بر ایجاد شبکه و فراهم کردن امکان استفاده مردم از خدمات آن، محرکی برای توسعه زیست‌بوم اقتصاد دیجیتال کشور شد و زمینه گسترش کسب‌وکارها و اشتغال را فراهم کرد. فتاحی با اشاره به افزایش کاربردهای ارتباطی و ظهور فناوری‌های جدید، از جمله هوش مصنوعی، ادامه داد: امروزه بسیاری از کاربردها مبتنی بر محتوا هستند و به پهنای باند بیشتر و تأخیر کمتر نیاز دارند. در چنین شرایطی، زیرساخت‌های قدیمی پاسخ‌گوی نیازهای جدید نخواهند بود و توسعه زیرساخت‌های ارتباطی ضرورت دارد. عدم سرمایه‌گذاری به‌موقع اپراتورها در توسعه زیرساخت‌های ارتباطی، محور اصلی چالش‌های کیفیت ارتباطات کشور است.

اظهار کرد: یکی از نکات مهمی که در دستور کار ما قرار دارد، موضوع تعامل حداکثری با دارندگان پروانه است. همیشه چالش‌هایی بین سازمان رگولاتوری و دارندگان پروانه در مقاطع مختلف بوده است و امروز هم برطرف نشده است ولی رویکرد ما در وزارت ارتباطات بر اساس تعامل حداکثری با دارندگان پروانه بود تا اپراتورهای ارتباطی بتوانند به تکلیف خود عمل کنند. خط قرمز ما احقاق حقوق مصرف‌کننده و احقاق نیاز و تقاضای کاربران حوزه فناوری ارتباطات و اطلاعات است. فتاحی با بیان اینکه ۹۰ درصد ساختار اپراتورهای ارتباطی کشور غیردولتی و سهامداران عمده آنها مردم هستند، گفت: وظیفه ما تسهیل شرایط کاری این مجموعه‌ها در شرایط دشوار اقتصادی است و در این مسیر تعامل سازنده و حداکثری با دارندگان پروانه برقرار کرده‌ایم.

کیفیت شبکه زیر ذره‌بین وزارت ارتباطات

قائم مقام وزیر ارتباطات، توجه به بحث کیفیت شبکه و شاخص‌های مرتبط با شبکه را از دیگر برنامه‌های سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی برشمرد و گفت: این شاخص به صورت مستقیم روی رضایت مردم اثرگذار است، به همین منظور کارگروه ویژه‌ای در سازمان تنظیم مقررات تشکیل دادیم. در ابتدای راه چالش‌های اصلی موضوع کیفیت شبکه شناسایی شد و نقشه راهی برای ترمیم این شاخص‌ها و افزایش شاخص‌های کیفیت شبکه را تدوین کردیم اما برنامه‌ها و چالش‌هایی که در ابتدای شروع دولت شناسایی کردیم، امروز کاملا متفاوت است و رتبه چالش‌های اصلی پایین‌تر آمده است.

قطعی برق و فرسودگی شبکه ثابت از چالش‌های کیفیت ارتباطات

فتاحی با اشاره به تأثیر قطعی برق بر شبکه ارتباطی کشور گفت: قطعی‌های مکرر برق به شبکه ارتباطی آسیب وارد کرده و باتری سایت‌ها را نیز تحت تأثیر قرار داده است؛ به‌طوری که حتی باتری‌های جدید هم به‌دلیل قطعی‌های مکرر و نیاز به زمان برای شارژ مجدد، با مشکل مواجه می‌شوند. وی اختلالات فرکانسی را از دیگر عوامل موثر بر اختلال ارتباطات سیار دانست و با اشاره به فرسودگی شبکه ثابت مبتنی بر کابل مسی، به محدودیت‌های به‌روزرسانی این شبکه و تأثیر آن بر کیفیت خدمات اشاره کرد.

توسعه فیبر نوری و نسل پنجم ارتباطات

رییس سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی با اشاره به برنامه‌های بهبود کیفیت شبکه گفت: در پروژه فیبر نوری، ابتدا پوشش در اولویت قرار گرفت؛ چراکه تا زمانی که پوشش ایجاد نشود، امکان اتصال مشترکان وجود ندارد. پس از آن نیز باید با توجه به تقاضای مشترکان و شرایط بازار، اتصال برقرار شود. فتاحی با اشاره به اهمیت توسعه شبکه ثابت افزود: با افزایش محتوای ویدیویی و حجم داده‌ها، ضرورت توسعه شبکه ثابت بیشتر شده است. کمبود سرمایه‌گذاری در این بخش موجب برهم خوردن تعادل میان ترافیک شبکه ثابت و سیار شده و این مساله در شهرهای بزرگ، مراکز استان‌ها و کلان‌شهرها بیشتر به چشم می‌خورد. وی همچنین از قرار گرفتن مهاجرت از شبکه مسی به فیبر نوری با همکاری شرکت مخابرات ایران و وزارت ارتباطات در دستور کار خبر داد و گفت: توسعه نسل پنجم ارتباطات نیز با موانعی از جمله تخصیص فرکانس مناسب مواجه بود که پس از پیگیری‌های انجام‌شده، ۲۰۰ مگاهرتز فرکانس برای توسعه این نسل اختصاص یافت. برای اپراتورهای دارنده فرکانس، تعهدات پروانه‌ای تعیین شده است تا میزان پوشش مورد انتظار در هر سال مشخص باشد.

چالش‌های تأمین مالی توسعه فیبر نوری

رییس سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی با اشاره به تشکیل صندوق توسعه فیبر نوری گفت: این صندوق در اواخر سال ۱۴۰۳ و با توجه به تأکید ماده ۶۵ قانون برنامه هفتم توسعه به سرانجام رسید اما برخی چالش‌های قانونی همچنان بر روند پرداخت منابع به اپراتورها تأثیر گذاشته است. وی همچنین از تدوین دو مصوبه در کمیسیون تنظیم مقررات خبر داد و اظهار کرد: یکی از این مصوبات به تعیین چارچوب فعالیت شرکت مخابرات ایران در فرایند مهاجرت از شبکه مسی به فیبر نوری اختصاص دارد و مصوبه دیگر با هدف تضمین رقابت در بازار فیبر نوری تدوین شده است. فتاحی با اشاره به سهم شرکت مخابرات ایران از زیرساخت‌های شبکه ثابت کشور تأکید کرد که در فرایند تبدیل شبکه مسی به فیبر نوری باید امکان ارایه خدمات و رقابت سایر دارندگان پروانه نیز حفظ شود. وی با اشاره به اصلاح تعهدات پروانه‌ای اپراتورها بر اساس تکالیف برنامه هفتم توسعه گفت: سامانه کنترل پروژه فیبر نوری با توجه به اینکه سامانه‌های موجود پاسخگوی رویکرد جدید نبودند، از ابتدا طراحی و راه‌اندازی شد. در این سامانه، تمام مراحل پروژه فیبر نوری از ایجاد نقطه حضور یا اتصال تا مراحل نهایی بهره‌برداری مورد توجه قرار گرفته است. او افزود: مشوق‌های اتصال برای اپراتورها افزایش یافت و کنترل پروژه به‌صورت ویژه و هفتگی در سازمان انجام می‌شود. همچنین همکاران سازمان در استان‌ها با حضور اپراتورهای دارنده پوشش و اتصال و با مشارکت مدیران شهری و استانی، روند اجرای پروژه را از نزدیک پیگیری می‌کنند.

رشد ۴۰ درصدی پوشش فیبر نوری

فتاحی با اشاره به توسعه زیرساخت‌های ارتباطی در شرایط موجود گفت: با وجود محدودیت‌های اقتصادی و تحریم‌ها، در حوزه افزایش پوشش رشد ۴۰ درصدی داشتیم و بیش از سه میلیون خانوار تحت پوشش قرار گرفتند. وی همچنین ادامه داد: در حوزه اتصال نیز رشد قابل توجهی ثبت شد و با اجرای پروژه مهاجرت شرکت مخابرات ایران، بیش از دو میلیون اتصال خانوار به فیبر نوری برقرار شد. رییس سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی با اشاره به افزایش بهره‌وری در این حوزه اظهار کرد: نسبت اتصال‌های برقرارشده به پوشش ایجادشده، ۳۴۷ درصد رشد داشته است. فتاحی همچنین از ایجاد بیش از ۵۰۰ سایت جدید ارتباطی سیار در کشور خبر داد و گفت: این بخش نیز رشد بیش از ۳۰ درصدی داشته است. در حوزه اتصال مدارس، مراکز بهداشتی، مراکز بانکی، سازمان‌های اداری و دولتی و شهرک‌های صنعتی نیز رشدهایی ثبت شده است.

مراقب ردپای دیجیتال باشید / لایک‌ها اطلاعات حساس را فاش می‌کنند

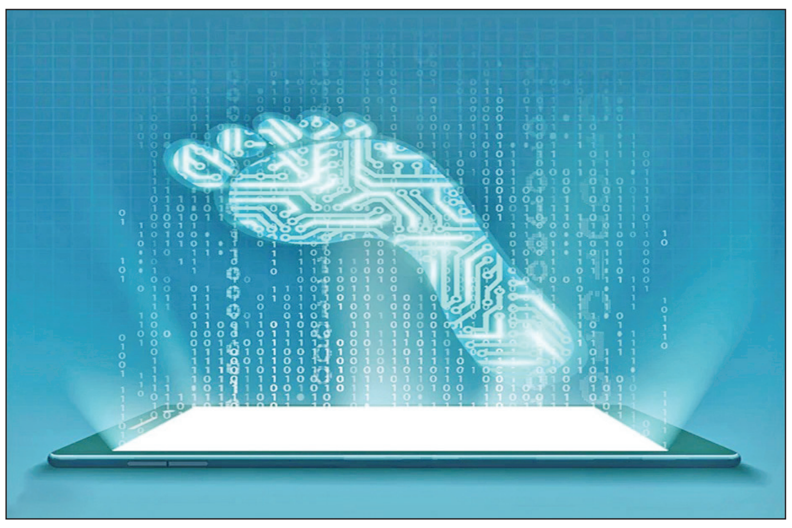

هر لایک، هر دنبال کردن و هر نظر کوتاه زیر یک پست، ردپایی دیجیتال بر جای می‌گذارد که می‌تواند نقشه‌ای از علایق، باورها و روابط ما بسازد. اما آیا هوش مصنوعی می‌تواند از این ردپاها محافظت کند، یا خود به تهدیدی تازه تبدیل می‌شود. یک کارشناس فناوری اطلاعات عنوان کرد که هوش مصنوعی ابزاری مکمل است، نه جایگزین آگاهی کاربر و قانون. به گزارش ایسنا، یک شبکه اجتماعی مانند اینستاگرام به دلیل ماهیت تصویری و تعاملی‌اش، بستری برای تولید حجم زیادی از داده‌های رفتاری است. دنبال‌کنندگان فقط مخاطب نیستند؛ با هر تعامل، اطلاعاتی درباره سلیقه، علایق و شبکه روابط خود تولید می‌کنند. مرورهای علمی نشان می‌دهند خطر تنها به اطلاعاتی که آشکارا منتشر می‌شود محدود نیست؛ داده‌ها ممکن است به اشخاص ثالث و مخاطبان غیرمنتظره برسند.

چرا حریم خصوصی دنبال‌کنندگان مهم است؟

پژوهش‌های پیشین نشان داده‌اند حتی پسندهای ظاهرا بی‌اهمیت می‌توانند برای حدس زدن ویژگی‌های حساس مانند گرایش‌های سیاسی یا دینی به کار روند و ساختار روابط اجتماعی می‌تواند هویت کاربران را در داده‌های به‌ظاهر ناشناس آشکار کند. به همین دلیل، حفاظت از حریم خصوصی تنها «پنهان کردن اطلاعات» نیست؛ مهار تحلیل و استنباط از داده‌ها نیز بخشی از آن است. اما هوش مصنوعی چگونه می‌تواند کمک کند؟ بر اساس تحلیل ادبیات علمی، پنج کاربرد اصلی برای این کار شناسایی شده است؛ اول، تشخیص حساب‌های جعلی و خودکار؛ اینکه ربات‌ها و حساب‌های ساختگی می‌توانند با درخواست دنبال کردن یا مهندسی اجتماعی به اطلاعات کاربران دسترسی یابند. مدل‌های یادگیری ماشین با تحلیل نیمرخ، رفتار و ساختار شبکه این حساب‌ها را شناسایی می‌کنند، هرچند مهاجمان پیوسته روش خود را تغییر می‌دهند. مورد دوم شناسایی رفتار مخرب و مهندسی اجتماعی است؛ پیوندهای فیشینگ، پیام‌های کلاهبردارانه و آزار آنلاین با مدل‌های پردازش زبان و تحلیل رفتار قابل تشخیص هستند و می‌توانند خطر افشای ناخواسته اطلاعات را کاهش دهند. سومین مورد، توصیه‌گر تنظیمات حریم خصوصی است؛ بسیاری از کاربران از همه قابلیت‌های کنترل حریم خصوصی استفاده نمی‌کنند. سامانه‌های هوشمند می‌توانند بر اساس رفتار هر کاربر، تنظیمات مناسب پیشنهاد دهند یا درباره یک اشتراک‌گذاری پرخطر هشدار بدهند. فناوری‌های حافظ حریم خصوصی مورد چهارم است؛ حریم خصوصی تفاضلی با افزودن نویز کنترل‌شده و یادگیری فدرال با آموزش مدل بدون انتقال داده‌های خام، خطر نشت اطلاعات را در خود فرایند یادگیری کاهش می‌دهند و آخرین مورد تشخیص محتوای حساس است؛ از نظر فنی، مدل‌های بینایی ماشین و پردازش زبان می‌توانند اطلاعات حساس را در متن و تصویر شناسایی و پیش از انتشار به کاربر هشدار دهند؛ اما شواهد تجربی درباره اثربخشی آن در اینستاگرام هنوز محدود است. در این باره علی‌اصغر زارعی - کارشناس فناوری اطلاعات - در گفت‌وگو با ایسنا، اظهار کرد: بر این اساس نتایج بررسی‌ها نشان می‌دهد هوش مصنوعی ابزاری مکمل است و جایگزین مدیریت حریم خصوصی توسط کاربر و چارچوب‌های حقوقی نمی‌شود زیرا سامانه‌ای که برای حفاظت از داده طراحی شده، خود به داده‌های فراوان نیاز دارد. این تناقض اصلی ماجراست. او ادامه داد: پژوهش‌ها سه خطر مشخص را نشان می‌دهند؛ حملات استنتاجی؛ می‌توان از رفتار یک مدل حدس زد آیا داده‌های یک فرد در آموزش آن به کار رفته است؛ یعنی خود مدل نیز ممکن است اطلاعات را نشت دهد. خطر بعدی خطا و سوگیری است؛ شناسایی اشتباه رفتار عادی به عنوان مشکوک، یا ناتوانی در تشخیص تهدید واقعی، می‌تواند به محدودسازی ناروا و از دست رفتن اعتماد منجر شود. ناشفافی مورد سوم است یعنی، تصمیم‌های الگوریتمی بدون توضیح، امکان اعتراض و اصلاح را از کاربر می‌گیرند. مقررات عمومی حفاظت از داده اتحادیه اروپا نیز درباره تصمیم‌های خودکار حقوقی برای افراد در نظر گرفته است و در این میان کودکان و نوجوانان به دلیل آسیب‌پذیری بیشتر، نیازمند حساسیت و محافظت ویژه‌تری هستند. اما چه باید کرد؟ این کارشناس معتقد است که دنبال‌کنندگان باید از تنظیمات حریم خصوصی استفاده کنند و درخواست حساب‌های ناشناس را با احتیاط بپذیرند. به هشدارهای امنیتی توجه کنند و پیوندهای ناشناس را باز نکنند. در مورد پلتفرم‌ها هم حداقل‌سازی داده، به‌کارگیری حریم خصوصی تفاضلی یا یادگیری فدرال در صورت امکان و ارایه توضیح و امکان اعتراض برای تصمیم‌های خودکار باید انجام شود. به گفته زارعی، سیاست‌گذاران و پژوهشگران هم نسبت به به‌روزرسانی قوانین حمایت از داده‌های شخصی و الزام به ارزیابی اثر حریم خصوصی برای سامانه‌های هوشمند؛ انجام مطالعه‌های تجربی درباره اثربخشی این کاربردها در شبکه‌ای چون اینستاگرام و نگرش دنبال‌کنندگان جامعه ایرانی اقدام کنند. بر این اساس، هوش مصنوعی می‌تواند در شناسایی تهدیدها و پشتیبانی از کاربران نقشی موثر ایفا کند، اما بدون طراحی مبتنی بر حریم خصوصی، شفافیت و آگاهی کاربران، خود می‌تواند منشأ مخاطره باشد. آینده حفاظت از حریم خصوصی در شبکه‌های اجتماعی به همکاری سه‌جانبه کاربر، پلتفرم و قانون‌گذار وابسته است.

دنیای فناوری

تیک‌تاک حساب تبلیغ مستند «ماسک» را برای همیشه ممنوع کرد

مستند چهار ساعته‌ای درباره ایلان ماسک همچنان با مقاومت از سوی پلتفرم‌های اجتماعی روبرو می‌شود و در جدیدترین اقدام، تیک‌تاک یک حساب تبلیغ‌کننده این فیلم را مسدود کرد. به گزارش مهر به نقل از تک کرانچ، براساس گزارش نشریه هالیوود ریپورتر بلیکر استریت، توزیع‌کننده این فیلم اخیرا از سوی تیک‌تاک هشدار دریافت کرده بود که حسابش به دلیل محتوای سیاسی به‌طور دایم تعلیق شده است. تبلیغات تیزر فیلم ماسک ابتدا توسط متا و یوتیوب نیز رد شد، هرچند این پلتفرم‌ها به تدریج اجازه انتشار آگهی را دادند و متا دلیل رد شدن این محتوا را یک اشتباه اعلام کرد. الکس گیبنی کارگردان این فیلم نیز اخیرا تایید کرد، شرکت یونیورسال، توزیع‌کننده بین‌المللی فیلم درباره برنامه‌هایش جهت انتشار ماسک با تردید روبرو شده است. با این وجود شرکت هم‌اکنون مشغول پیشبرد برنامه‌هایش است. ایکس پلتفرم متعلق به ماسک نیز از انتشار آگهی‌های این فیلم خودداری کرده است. واحد عملیات تیک‌تاک در امریکا که بخشی از آن به لری الیسون بنیانگذار شرکت اورکل تعلق دارد که وی نیز مانند ایلان ماسک یکی از حامیان دونالد ترامپ رییس جمهور امریکا است.

سم آلتمن روبات انسان‌نما می‌سازد

در حالی که اوپن‌ای‌آی مشغول توسعه مدل‌های هوش مصنوعی و سخت‌افزارهای مصرفی جدید است، سم آلتمن مدیر ارشد اجرایی آن و تیمش فرصتی برای پروژه جدید روبات انسان‌نما یافته‌اند. به گزارش مهر به نقل از انگجت، آلتمن در یک پادکست توضیح داد فرم انسانی منطقی است زیرا جهان به میزان زیادی برای افراد طراحی شده است. او در این باره گفت: درها، کیبوردها و ابزارها همگی بر محور نوعی خاصی از بدن شکل گرفته‌اند و روباتی که می‌تواند از همین فضاها گذر کند، احتمالا یک عامل شکلی مشابه دارد. یکسان‌سازی عامل فرم خوب به نظر می‌رسد. او در پاسخ به این سوال که آیا اوپن‌ای‌آی به‌طور واقعی یک نمونه از چنین روباتی را می‌سازد، بسیار مختصر گفت: ما می‌سازیم. با این وجود آلتمن چندان نگران جزییات دقیق آنکه روبات چه شکلی خواهد بود، نیست. وی در این باره اظهار کرد: این سوالات نسبت به درک مغزی که این روبات را به کار می‌اندازد، اهمیت کمتری دارد. به‌طور کلی اعطای دو دست و دو پا به یک ماشین اگر ندانند با آنها چه کار کنند، چندان کارآمد نخواهد بود. در هر حال آنچه گفته شد فاصله زیادی با تبدیل شدن به یک محصول دارد. آلتمن در مصاحبه‌ای به نشریه فورچون گفت: تصور می‌کنم ما در ۲۰۲۷ میلادی یک نمایش بسیار جالب داشته باشیم. اما فکر نمی‌کنم تا چند سال دیگر، ربات‌هایی در خیابان‌ها پرسه بزنند. اوپن‌ای‌آی فاش نکرد در این رویداد چه چیزی نمایش داده می‌شود، روبات انسان‌نمای آن چه شکلی خواهد بود یا چه زمان افراد خارج از شرکت می‌توانند از نزدیک این روبات را ببینند.

آنتروپیک هوش مصنوعی را جایگزین نیروی انسانی تازه کار می‌کند

براساس گزارشی که آنتروپیک منتشر کرده، ترکیب نیروی کار و نوع وظایف انجام شده در این شرکت طی سال گذشته به‌شدت تغییر کرده است. به گزارش خبرگزاری مهر به نقل از تک کرانچ، آنتروپیک معتقد است تجربه این شرکت در به کارگیری هوش مصنوعی نشان می‌دهد که این فناوری چگونه سازمان‌دهی کار، شیوه‌های استخدام و تقاضا برای نیروی انسانی را در بخش‌های مختلف اقتصاد متحول می‌کند؛ به‌ویژه آنکه این شرکت بخش قابل توجهی از جریان کاری خود را بر پایه هوش مصنوعی طراحی کرده است. بر اساس این گزارش، آنتروپیک از اوایل سال ۲۰۲۵ میلادی سهم نیروهای کم‌تجربه را در بخش‌های فنی کاهش داده است؛ به‌طوری که نسبت این کارکنان از ۲۱ به ۱۴ درصد رسیده است. سهم نیروهای تازه‌کار از استخدام‌های فنی نیز با افت بیشتری، از ۲۷ به ۹ درصد کاهش یافته است. این شرکت همچنین اعلام کرده است که سهم تیم‌های فنی از نیروی انسانی آن کاهش یافته و از ۶۱ به ۵۶ درصد رسیده است. این تغییر به گسترش طبیعی فعالیت‌های تجاری همزمان با رشد شرکت و استفاده روزافزون از ابزارهای کدنویسی مبتنی بر هوش مصنوعی نسبت داده می‌شود؛ ابزارهایی که به کارکنان غیرفنی امکان می‌دهند شخصاً نرم‌افزار تولید کنند. طبق گزارش‌ها، یکی از کارکنان آنتروپیک از فشارهای داخلی برای تسریع روندگذار به استفاده از کلاود، دستیار هوش مصنوعی این شرکت، سخن گفته است. در نظرسنجی انجام‌شده در آوریل ۲۰۲۶، ۲۷ درصد کارکنان اعلام کردند که استفاده از کلاود بهره‌وری آنها را افزایش داده است. همچنین ۲۰ درصد گفتند که ماهیت شغلشان از انجام مستقیم وظایف به مدیریت عملکرد کلاود تغییر کرده است. یکی از مهندسان آنتروپیک این وضعیت را به مراقبت از کودکان تشبیه کرده است. به گفته او، هر کودک برای جلب توجه والدین نیازهای خود را مطرح می‌کند و نسخه‌های مختلف کلاود نیز به همین شکل، همزمان به توجه و نظارت انسان نیاز دارند. این تجربه نشان می‌دهد که با افزایش توانایی هوش مصنوعی در تولید محتوا و کد، زمان و ظرفیت شناختی انسان ممکن است به یکی از محدودیت‌های اصلی بهره‌وری تبدیل شود. خروجی‌های تولیدشده باید بررسی، ارزیابی و سازمان‌دهی شوند؛ فرایندی که همچنان به قضاوت انسانی نیاز دارد. آنتروپیک در عین حال معتقد است استفاده از هوش مصنوعی بهره‌وری کارکنان را افزایش داده است؛ به‌گونه‌ای که هر فرد می‌تواند کد بیشتری تولید کند، نمایندگان فروش قادرند مشتریان بیشتری را پوشش دهند و قراردادهای بیشتری پردازش می‌شوند. با این حال، این شرکت تأکید می‌کند که افزایش حجم کدنویسی لزوماً به معنای بهبود کیفیت نرم‌افزار یا افزایش تأثیر تجاری نیست. آنتروپیک اعلام کرده است که تاکنون شواهدی از افت کیفیت کدها در نتیجه این تغییرات نیافته است. در مجموع، تجربه آنتروپیک تصویری از تغییر تدریجی نقش نیروی انسانی در محیط‌های کاری مبتنی بر هوش مصنوعی ارایه می‌دهد؛ تغییری که در آن، توانایی نظارت بر ابزارهای هوشمند، ارزیابی خروجی‌ها و تصمیم‌گیری درباره آنها اهمیت بیشتری پیدا می‌کند و ممکن است فرصت‌های ورود نیروهای تازه‌کار به بازار کار را نیز تحت تأثیر قرار دهد.